

Nowe regulacje dotyczące wykonywania kary pozbawienia wolności wobec osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego

KAMILA MROZEK

ORCID: 0000-0001-7973-0281

Katedra Prawa Karnego Wykonawczego
Uniwersytet Wrocławski

Kodeks karny wykonawczy¹ (kkw) dość syntetycznie reguluje problematykę skazanych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu, nazywanych potocznie także skazanymi niebezpiecznymi². W ustawie odnajdujemy cztery przepisy odnoszące się do tej kategorii skazanych (art. 88a, 88b, 88c, 88d kkw) oraz dwa dotyczące tymczasowo aresztowanych posiadających status „N” (art. 212a oraz 212b kkw). Dodatkowo, ustawodawca doprecyzował, że kompetencje w zakresie kwalifikowania skazanego jako stwarzającego poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa

¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny wykonawczy (tekst jednolity Dz.U. z 2024 r., poz. 706).

² W ustawie wzmiankę o skazanych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu odnajdziemy również w art. 88 § 3 pkt 1 kkw, art. 100 § 1 pkt 4 kkw, art. 223a § 1 kkw.

zakładu oraz dokonywanie, co najmniej raz na trzy miesiące, weryfikacji tej decyzji posiada wyłącznie komisja penitencyjna (art. 76 § 1 pkt 7 kkw)³. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 roku o zmianie ustawy — Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw, dodała art. 76 § 1a kkw, który określa odstępstwo od zasady weryfikacji decyzji, o której mowa w art. 76 § 1 pkt 7 kkw, co najmniej raz na trzy miesiące. Zgodnie z brzmieniem powołanego przepisu, w wypadku co najmniej dwukrotnej negatywnej weryfikacji decyzji, o której mowa w art. 76 § 1 pkt 7 kkw, podjętej wobec tak zwanego skazanego niebezpiecznego, kolejnej weryfikacji tej decyzji, dokonanej nie wcześniej niż po sześciu miesiącach od dnia pierwszej decyzji, komisja penitencyjna dokonuje po 12 miesiącach.

Ponadto, zgodnie z brzmieniem art. 88 § 3 pkt 4 kkw skazanego stwarzającego poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu osadza się w zakładzie karnym typu zamkniętego.

Dotychczas rozwinięcie przepisów kodeksowych poświęconych tej szczególnej kategorii osadzonych regulowało rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości. Takie rozwiązanie możliwe było dzięki konstrukcji przewidzianej w art. 249 kodeksu karnego wykonawczego.

Istotą wskazanego powyżej przepisu, będącego ustawową delegacją dla aktów prawnych niższego rzędu niż ustawa (rozporządzeń), jest skonkretyzowanie oraz rozwinięcie wybranych instytucji prawa karnego wykonawczego. Powołany przepis, w brzmieniu sprzed nowelizacji wprowadzonej ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 roku o zmianie ustawy — Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw⁴, w § 3 pkt 4 postanawiał, że Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, między innymi sposoby ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej oraz osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Na tej

³ Obowiązek ten wynika również z treści art. 88b § 3 kkw, według którego na wniosek skazanego lub jego obrońcy, nie częściej jednak niż raz na trzy miesiące, komisja penitencyjna wskazuje przyczyny uzasadniające kwalifikacje skazanego jako stwarzającego poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu oraz stosowanie wobec niego szczególnych warunków odbywania kary, szerzej: K. Mrozek, *Klasyfikacja skazanych na karę pozbawienia wolności. Wskazówki interpretacyjne wydawania (procesu konstruowania) decyzji komisji penitencyjnej*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego” 67, 2023, s. 170–171.

⁴ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy — Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1855).

podstawie ustawodawca wydał Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 roku w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej⁵, które w rozdziale 4 (Sposób postępowania z osobami osadzonymi w zakładach karnych i aresztach śledczych, w tym podczas ich konwojowania) uszczegóławiało między innymi przepisy kodeksu karnego wykonawczego poświęcone zasadom wykonywania kary pozbawienia wolności względem skazanych stwarzających poważne zagrożenie społeczne lub poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu.

Wspomniana już nowelizacja z 2022 roku skutkowałą uchyleniem art. 249 § 3 pkt 4 kodeksu karnego wykonawczego. W uzasadnieniu do projektu ustawy w omawianym zakresie wskazano, że „Mając na uwadze, że przepisy dotyczące kontroli uregulowane były dotychczas także w akcie wykonawczym do Kodeksu karnego wykonawczego (rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 roku w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej) i jako materia ustawowa zostały przeniesione w projekcie na poziom ustawy, uchylenia wymaga podstawa do wydania takiego rozporządzenia (art. 249 § 3 pkt 4 k.k.w.). W związku z powyższym konieczne jest stworzenie nowej podstawy, w której Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, warunki wstępu na teren jednostek organizacyjnych Służby Więziennej osób niebędących funkcjonariuszami lub pracownikami Służby Więziennej albo pracownikami przywieziennych zakładów pracy mając na względzie konieczność zapewnienia sprawnego wykonywania zadań przez Służbę Więzienną, porządku wewnętrznego i bezpieczeństwa jednostek organizacyjnych Służby Więziennej oraz bezpieczeństwa osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (art. 249 § 3 pkt 7a k.k.w.). W pozostałym zakresie projektuje się przeniesienie materii podustawowej do uregulowania przez właściwy organ, to jest przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, a tym samym wprowadzenie zmian w art. 249a k.k.w., będącego delegacją do wydania zarządzenia przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej. Takie rozwiązanie umożliwi Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej sprawne wykonywanie

⁵ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1804).

zadań przez Służbę Więzienną oraz zapewnienie porządku wewnętrznego i bezpieczeństwa jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, a także bezpieczeństwa osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych”.

Nowelizacja ta zmieniła również art. 249a kkw, przez dodanie nowej jednostki redakcyjnej — pkt 6, który przejął z art. 249 kkw między innymi kwestie dotyczące „sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej”. Tym samym doprecyzowanie zasad postępowania z osadzonymi niebezpiecznymi, nieuregulowanych w kodeksie karnym wykonawczym, odnajdziemy w aktach wewnętrznych Dyrektora Generalnego Służby Więziennej. Prowadzi to do wniosku, że normy te obowiązują tylko jednostki organizacyjne podległe Dyrektorowi Generalnemu, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 roku o Służbie Więziennej⁶.

W art. 11 ust. 2 powołanej ustawy zapisano, że w ramach realizacji swoich zadań Dyrektor Generalny może wydawać zarządzenia, instrukcje lub wytyczne.

Zarządzenie nr 69/23 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 31 października 2023 roku w sprawie sposobów ochrony, konwojowania oraz zadań ochronnych funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej⁷ wydane na podstawie art. 249a pkt 6–8 kkw częściowo reguluje zasady wykonywania kary pozbawienia wolności wobec osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu.

Dział IV wymienionego zarządzenia zatytułowany „Sposoby ochrony i konwojowania osadzonych oraz zadania ochronne funkcjonariuszy na stanowiskach związanych z realizacją konwojowania, realizacja zatrudnienia osadzonych poza terenem jednostki organizacyjnej” w § 80 (rozdział 2) zawiera zapis, że kierownik działu ochrony lub wyznaczony przez niego funkcjonariusz przekazuje dowódcy konwoju, innego niż Służby Więziennej, między innymi informacje dotyczące charakterystyki konwojowanego osadzonego niebezpiecznego oraz informacje o ujawnieniu potencjalnego zagrożenia bezpieczeństwa konwojowania. Do konwojowania

⁶ Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2023 r., poz. 1683).

⁷ Zarządzenie nr 69/23 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 31 października 2023 r. w sprawie sposobów ochrony, konwojowania oraz zadań ochronnych funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej, niepublikowane.

osadzonego niebezpiecznego wykorzystuje się wyłącznie pojazd konwojowy⁸. Oznacza to, że ustawodawca wprowadził zakaz konwojowania tej grupy osadzonych samochodami osobowymi albo innymi pojazdami, o których mowa w § 84 powołanego zarządzenia. Zakaz ten odnosi się również do konwoju realizowanego pieszo. Konwojowanie osadzonego niebezpiecznego odbywa się pojedynczo, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach w grupach nie większych niż trzyosobowe. Co do zasady, konwój realizuje Grupa Interwencyjna Służby Więziennej (GISW), nie mniej ustawodawca dopuszcza możliwość realizacji konwoju przez funkcjonariuszy niewchodzących w skład wymienionej grupy interwencyjnej. Zespół konwoju jest uzbrojony i wyposażony co najmniej w broń palną i amunicję penetracyjną, kajdanki, ręczny miotacz substancji obezwładniających, kamizelkę kuloodporną, hełm kuloodporny, środki łączności oraz środki służące do udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Również w Dziale V omawianego zarządzenia („Zadania ochronne funkcjonariuszy i pracowników związane z objęciem osadzonego szczególną ochroną oraz sposoby ochrony osadzonych niebezpiecznych”) rozdział 5 poświęcony został w całości osadzonym, o których mowa w art. 88a oraz 212a kodeksie karnym wykonawczym. Przepisy tej części zarządzenia koncentrują się wokół przygotowania i obsługi dokumentacji ochronnej osadzonych niebezpiecznych oraz sposobów ochrony tych osadzonych. W myśl powołanego już na wstępie opracowania art. 76 § 1 pkt 7 kk decyzję w przedmiocie zakwalifikowania skazanego jako stwarzającego poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu podejmuje komisja penitencjarna, a wniosek w sprawie zakwalifikowania skazanego oraz w kwestii weryfikacji sporządza kierownik działu ochrony za pomocą wydruków z Centralnej Bazy.

W razie zakwalifikowania osadzonego jako stwarzającego poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu kierownik działu ochrony za pomocą wydruku z Centralnej Bazy sporządza kartę osadzonego niebezpiecznego, przekazując jeden

⁸ Pojazd konwojowy — pojazdy: operacyjno-konwojowy, więźniarka, pojazd medyczny lub autobus przystosowany do przewożenia osadzonych, wyposażone w zabezpieczenia techniczno-ochronne, które według art. 53 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. — Prawo o ruchu drogowym mogą zostać wykorzystane jako pojazd uprzywilejowany (§ 2 pkt 26 Zarządzenia).

jej egzemplarz dowódcy zmiany, drugi zaś funkcjonariuszowi wykonującemu zadania w oddziale mieszkalnym, w którym przebywa osadzony niebezpieczny. W takim wypadku należy zapoznać każdego funkcjonariusza i pracownika mającego bezpośredni kontakt z osadzonym niebezpiecznym z informacjami zawartymi w karcie.

Powołane zarządzenie reguluje również kwestie rozmieszczania osadzonych niebezpiecznych na terenie jednostek penitencjarnych. Decyzje takie podejmuje kierownik działu ochrony, w uzgodnieniu z kierownikiem działu penitencjarnego lub kierownikiem działu ewidencji. Zgodnie z brzmieniem § 119 tegoż zarządzenia osadzonego niebezpiecznego umieszcza się w celi mieszkalnej albo oddziale mieszkalnym zakładu karnego typu zamkniętego w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwa tego zakładu⁹. Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, kiedy osadzony niebezpieczny przebywa w oddziale szpitalnym, ośrodku diagnostycznym lub odbywa karę w systemie terapeutycznym. Wówczas, przepisy pozwalają na umieszczenie takiego osadzonego w celi innej niż ta, o której mówi art. 88a § 3 kkw, pod warunkiem że będzie ona odpowiadała wymogom wyposażenia określonym w wytycznych wydanych przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 3 Ustawy o Służbie Więziennej¹⁰. Ustawodawca precyzuje nadto, że w celi mieszkalnej nie można umieszczać więcej niż trzech osadzonych niebezpiecznych ani osadzać ich wspólnie z innymi osadzonymi niż niebezpieczni (§ 120 ust. 2 Zarządzenia).

W § 121 opisywanego zarządzenia ustawodawca określił wymogi bezpieczeństwa dotyczące otwierania cel mieszkalnych i pomieszczeń, w których przebywają osadzeni niebezpieczni. W porze dziennej otwarcie celi lub pomieszczenia, o których mowa, następuje w obecności co najmniej dwóch funkcjonariuszy wykonujących zadania ochronne, natomiast w porze nocnej i w czasie apelów w obecności co najmniej trzech funkcjonariuszy. Wyjątkowo, w razie zagrożenia życia lub zdrowia osadzonego niebezpiecznego cele mieszkalne i pomieszczenia, w których przebywa,

⁹ Odbywanie kary w takich warunkach nie tworzy nowego typu zakładu karnego. Odbywa się ono w wyznaczonym oddziale lub celi zakładu karnego typu zamkniętego, por. K. Postulski, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017, s. 538.

¹⁰ Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2010 r., Nr 79, poz. 523 ze zm.).

można otworzyć w obecności drugiego funkcjonariusza lub pracownika, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa osobistego, po uprzednim poinformowaniu dowódcy zmiany.

W zarządzeniu uregulowano nadto zasady bezpieczeństwa stosowane w przypadku przebywania skazanych niebezpiecznych poza celą mieszkalną. Z powołanego § 123 wynika, że poza celą mieszkalną oraz miejscami i pomieszczeniami wyznaczonymi do pracy, nauki, widzeń, czynności procesowych, odprawiania nabożeństw, spotkań religijnych, zajęć kulturalno-oświatowych z zakresu kultury fizycznej i sportu oraz placami spacerowymi, osadzony niebezpieczny pozostaje pod bezpośrednim dozorem co najmniej dwóch funkcjonariuszy wykonujących zadania ochronne. Dozór ten należy wzmocnić w przypadku doprowadzania osadzonych niebezpiecznych w grupach, z zastrzeżeniem, że grupy te nie mogą mieć więcej niż trzy osoby. Na trasie poruszania się osadzonych niebezpiecznych wstrzymuje się ruch innych osadzonych.

Z art. 88b § 1 pkt 3 kkw wynika, że skazani niebezpieczni mogą pracować tylko w oddziale, w którym są osadzeni. Powołane zarządzenie w § 124 precyzuje, że osadzony niebezpieczny nie może być zatrudniony poza celą mieszkalną albo oddziałem mieszkalnym oraz przy pracach, które wymagają posługiwania się przedmiotami niedozwolonymi.

Odmienne uregulowano również kwestię dokonywania zakupów na terenie jednostki penitencjarnej. Osadzony niebezpieczny realizuje uprawnienie do zakupów, o którym mowa w art. 113a § 1 kkw, przez złożenie zamówienia wyznaczonemu funkcjonariuszowi lub pracownikowi. Zamówione przedmioty dostarcza się osadzonemu do celi mieszkalnej.

W ramach realizacji zadań polegających na ustalaniu zasad technicznego zabezpieczenia ochronnego i bezpieczeństwa w jednostkach organizacyjnych Dyrektor Generalny Służby Więziennej — poza powołanym powyżej zarządzeniem — na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 3 i 9 ustawy o Służbie Więziennej oraz art. 249a pkt 9 ustawy kkw wydał Wytoczne w sprawie wymagań technicznych i ochronnych dla pawilonów zakwaterowania osadzonych w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej¹¹. Dokument ten składa się z pięciu rozdziałów odnoszących się kolejno do

¹¹ Wytoczne nr 1/2023 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 14 lutego 2023 r. w sprawie wymagań technicznych i ochronnych dla pawilonów zakwaterowania osadzonych w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej, niepublikowane.

zasad ogólnych, wymagań technicznych, wymagań ochronnych, wymagań szczególnych oraz przepisów końcowych. W rozdziale czwartym zatytułowanym „Wymagania szczególne” w § 6 ust. 4 wspomnianych wytycznych zawarto regulacje dotyczące zasad wyposażania i zabezpieczania cel mieszkalnych dla osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu zakwalifikowanych jako wymagający osadzenia w wyznaczonym oddziale lub celi aresztu śledczego lub zakładu karnego typu zamkniętego, w warunkach zapewniających wzmoczoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwa aresztu lub zakładu. Przepisy te należy stosować przy budowie nowych, adaptacji i przebudowie pawilonów mieszkalnych.

W myśl powołanego przepisu drzwi do cel mieszkalnych muszą być wykonane ze stali, o wzmocnionej konstrukcji, kraty okienne zaś ze stali o podwyższonej wytrzymałości na przecinanie. Ze względów bezpieczeństwa cele należy wyposażać w kraty koszowe do okien i drzwi, by osadzeni nie mieli do nich bezpośredniego dostępu. Dodatkowo, w oknach należy zamontować siatki oraz przesłony okienne. Można zabezpieczyć je także elektronicznie. Takie same zasady dotyczą również miejsc i pomieszczeń wyznaczonych dla osadzonego niebezpiecznego do pracy, nauki, widzeń, czynności procesowych, odprawiania nabożeństw, na spotkania religijne oraz zajęcia kulturalno-oświatowe, z zakresu kultury fizycznej i sportu. Otwieranie i zamykanie okien może być realizowane przez sterowanie elektryczne, zarówno przez osadzonych z celi, jak i z zewnątrz celi przez oddziałowego, przy czym należy zapewnić możliwość blokowania osadzonym tych czynności przez oddziałowego z korytarza oddziału lub dyżurki.

Sprzęt kwaterunkowy musi być przymocowany na stałe. Ponadto, należy go wykonać w technologii odpornej na zniszczenia mechaniczne i w sposób uniemożliwiający wykorzystanie tego sprzętu do działań agresywnych i destrukcyjnych. Głośniki i oprawy oświetleniowe muszą być typu wandaloodpornego. Dokument ten zawiera także wytyczne dotyczące sposobu wykonania ścian, stropów i podłóg, które muszą być wytłumione oraz wytrzymałe na przebicia przez osadzonych. Zalecono również usytuowanie kilku cel w jednym oddziale.

W analizowanym § 4 odnajdujemy również informacje odnoszące się do monitorowania zachowań osadzonego niebezpiecznego. Zastrzeżono, że wszystkie cele i pomieszczenia, w których mogą przebywać osadzeni,

należy objąć monitorowaniem wewnętrznego systemu urządzeń rejestrujących obraz lub dźwięk, a kamery powinny być zabezpieczone przed dostępem osób nieuprawnionych. Dodatkowo, można przewidzieć wgląd z korytarza oddziału do zabudowanych kąpek sanitarnych. Funkcjonariusze pełniący służbę w oddziale dla niebezpiecznych muszą mieć zapewnioną możliwość wyłączenia systemu telewizji kablowej, radiowęzła, dopływu prądu oraz wody do cel mieszkalnych.

W sprawie zasad organizacji i warunków prowadzenia oddziaływań penitencjarnych wobec osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego Dyrektor Generalny Służby Więziennej wydał Instrukcję nr 6/17 z dnia 30 listopada 2017 roku¹².

Instrukcja ta w § 1 wprowadza definicję osadzonego niebezpiecznego: jest to osadzony stwarzający poważne zagrożenie albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu odbywający karę lub tymczasowo aresztowany wymagający osadzenia w wyznaczonym oddziale lub celi zakładu karnego typu zamkniętego w warunkach zapewniających wzmózoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwa tego zakładu. Dwie kolejne jednostki redakcyjne poświęcono kompetencjom i predyspozycjom, jakie powinna posiadać kadra pełniąca służbę w oddziałach dla osadzonych niebezpiecznych. W tym zakresie wskazano między innymi na odpowiednie wykształcenie i staż w pracy penitencjarnej oraz umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia. Zwrócono nadto uwagę na obowiązek systematycznego podnoszenia kwalifikacji zawodowych, przez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, kursokonferencjach, zajęciach warsztatowych oraz treningach.

Formy wzmózonych oddziaływań penitencjarnych prowadzonych wobec osadzonych niebezpiecznych uregulowane zostały w § 4 Instrukcji nr 6/17. Oddziaływania te mogą polegać szczególnie na:

- 1) codziennym, bezpośrednim kontakcie wychowawcy z osadzonymi niebezpiecznymi,
- 2) stałej i systematycznej opiece psychologicznej,

¹² Instrukcja nr 6/17 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 30 listopada 2017 roku w sprawie zasad organizacji i warunków prowadzenia oddziaływań penitencjarnych wobec osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego, niepublikowane.

3) obejmowaniu osadzonych nauczaniem bądź szkoleniem kursowym (realizacja tego zadania może wymagać przetransportowania osadzonych niebezpiecznych do oddziałów jednostek penitencjarnych, w których funkcjonują szkoły przywięzienne lub zorganizowania nauczania indywidualnego),

4) organizowaniu dostępnych dla tej kategorii osadzonych form zatrudnienia,

5) prowadzeniu różnorodnych programów (na przykład przeciwdziałanie agresji i przemocy, aktywizacja zawodowa i promocja zatrudnienia czy kształtowanie umiejętności społecznych i poznawczych),

6) zintensyfikowanych zajęciach kulturalno-oświatowych oraz z zakresu wychowania fizycznego i sportu.

Celem prowadzonych oddziaływań penitencjarnych powinno być przede wszystkim zwiększenie aktywności osadzonych niebezpiecznych, a także maksymalne zagospodarowanie ich czasu wolnego. Z tej instrukcji wynika nadto obowiązek zapewnienia zwiększonej różnorodności oferty oddziaływań, rozszerzonego jej zakresu, dłuższego czasu korzystania czy pierwszeństwa udziału, gdy oddziaływania te kierowane są wobec osadzonych młodocianych.

Instrukcja reguluje także zasady przeprowadzania zajęć kulturalno-oświatowych oraz wychowania fizycznego i sportu w oddziałach dla osadzonych niebezpiecznych. W oddziałach takich należy zorganizować stanowisko wyposażone w komputer do celów edukacyjnych. Wszystkie pomieszczenia przeznaczone do realizacji powyższych zajęć należy wyposażyć w telewizor, gry planszowe, plansze zestawów ćwiczeń ogólnorozwojowych, prasę, literaturę edukacyjną, materiały do zajęć plastycznych, tablicę, stacjonarny rower treningowy, materac, a także, w miarę możliwości architektonicznych, drabinkę gimnastyczną, piłkę rehabilitacyjną, stół do tenisa stołowego oraz sprzęt do ćwiczeń fizycznych. Zgodnie z zasadą pomieszczenia te powinny być dostępne dla osadzonych codziennie, ograniczenia mogą wynikać wyłącznie z liczby grup czy harmonogramu organizowanych zajęć. Ponadto, przynajmniej jeden plac spacerowy powinien być wyposażony w obręcz do gry w koszykówkę, betonowy stół do tenisa lub inny sprzęt rekreacyjno-ruchowy.

Pewność prawa i swobodny dostęp do jego źródeł jest jednym z najważniejszych warunków praworządnego procesu realizowania orzeczeń

w sprawach karnych. Ma to fundamentalny wpływ na sytuację osób, wobec których wykonywana jest kara pozbawienia wolności. Zważywszy na zwielokrotnioną kontrolę i izolację, która dotyczy skazanych stwarzających zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu, warunek ten powinien być wobec nich niezaprzeczalnie spełniony. Opisane zarządzenie, wytyczne oraz instrukcja stawiają pod znakiem zapytania kwestie swobodnego i łatwego dostępu do przepisów, które przecież regulują warunki wykonywania kary pozbawienia wolności wobec tej szczególnej grupy osadzonych. Do tego dochodzą wątpliwości co do wewnętrznej spójności tych regulacji i ich zgodności z przepisami wyższego rzędu. Nawet jeśli na marginesie pozostawimy pytanie o to, czy część z nich nie dotyczy kwestii zarezerwowanych dla aktów prawnych wyższej rangi, to biorąc pod uwagę resztę argumentów, należy postulować o jak najszybsze uporządkowanie regulacji poświęconych zasadom wykonywania kary pozbawienia wobec osadzonych niebezpiecznych.

Bibliografia

Akty prawne

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny wykonawczy (tekst jednolity Dz.U. z 2024 r., poz. 706).
- Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2010 r., Nr 79, poz. 523 ze zm.).
- Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2023 r., poz. 1683).
- Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy — Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1855).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1804).
- Zarządzenie nr 69/23 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 31 października 2023 r. w sprawie sposobów ochrony, konwojowania oraz zadań ochronnych funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej, niepublikowane.
- Wytyczne nr 1/2023 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 14 lutego 2023 r. w sprawie wymagań technicznych i ochronnych dla pawilonów zakwaterowania osadzonych w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej, niepublikowane.
- Instrukcja nr 6/17 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie zasad organizacji i warunków prowadzenia oddziaływań penitencjarnych wobec osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa aresztu śledczego lub zakładu karnego, niepublikowane.

Literatura

Mrozek K., *Klasyfikacja skazanych na karę pozbawienia wolności. Wskazówki interpretacyjne wydawania (procesu konstruowania) decyzji komisji penitencjarnej*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego” 67, 2023, s. 165–175.

Postulski K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017.

New regulations regarding the execution of a penalty of deprivation of liberty against inmates who pose a serious threat to society or the security of the prison

Abstract

The study is devoted to the principles of implementing imprisonment for prisoners who pose a serious social threat or a serious threat to the security of the facility, not regulated in the Executive Penal Code. It was indicated at the outset that the provisions of the Act regulate the title issue quite synthetically. The Act on the Prison Service specifies that the Director General of the Prison Service, as part of their duties, may issue orders, instructions or guidelines. Both of these legal acts specify in detail the provisions of the Executive Penal Code, which are devoted to, e.g., the rules for implementing imprisonment for this particular category of convicts.

Keywords: dangerous convict, prison sentence, order, maximum security wings, prison.